

KAZAKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	7
3. DIŞ TİCARET	9
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	13
EKLER:.....	15

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Kazakistan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Başkanlık Tipi Cumhuriyet
Resmi Dili	Kazakça
Başkent	Astana
Yüzölçümü	2 724 900 km ²
Nüfus	20 milyon
Dini Yapı	Müslüman %70,2, Ortodoks %26,2
Büyük Kentler	Astana, Almatı, Shimkent
Devlet Başkanı	Kasım Jomart Tokayev

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

Birleşmiş Milletler, İslam İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Şanghay İşbirliği Örgütü, Bağımsız Devletler Topluluğu, Avrasya Ekonomik Birliği, Ortak Güvenlik Anlaşması Örgütü, Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, Dünya Ticaret Örgütü

Coğrafi Konum

2 724 900 km² yüzölçümüne sahip olan Kazakistan, yüzölçümü açısından dünyanın dokuzuncu, eski Sovyetler Birliği ülkelerinin ikinci en büyük ülkesidir. Türkiye'nin yaklaşık 3,5 katı büyüklüğündeki ülke, Orta Asya'da Çin'in kuzeybatısında, Ural Nehri'nin batısında yer almaktadır. Ülkenin sınır komşuları Çin (1 533 km), Kırgızistan (1 051 km), Rusya (6 846 km), Türkmenistan (379 km) ve Özbekistan (2 203 km)'dir. Kazakistan'ın Aral Gölü'ne 1 070 km'lik ve Hazar Denizi'ne 1 894 km'lik sınırı da bulunmaktadır.

Doğudaki Altay Dağları, güneydoğusundaki Tien Şan Tanrı Dağları ve onun uzantıları Jongar Alatav ve Saur Tarbagatay ülkenin en büyük dağlarını oluşturmaktadır. İrtiş, Esil, Jayık, İli, Sırderya, Tobıl, Sarısu ülkenin en büyük nehirleridir. İrili ufaklı ve çoğu yaz aylarında kuruyan 7 000'den fazla akarsu bulunmaktadır. İrtiş, Esil ve Tobıl nehirleri Obi havzasına dahil olup Kuzey Buz Denizine, diğerleri ise ülke içindeki göllere dökülmektedir.

İrtiş, Esil ve Jayık'ta gemi taşımacılığı yapılmaktadır. Ülkede irili ufaklı 48 bin göl bulunmaktadır. Hazar, Aral, Balkaş, Alagöl, Zaysan, Tengiz, Sıletı gölleri ülkenin belli başlı büyük gölleridir. Ülkenin güneybatısında bulunan Aral Gölü suyunun çekilmesi nedeni ile küçülmektedir. Göllerin önemli bir kısmı çok tuzlu olduğundan tuz üretimi yapılmaktadır. Balkaş ve Zeysan ise önemli tatlı su gölleridir. İrtiş'de iki, İli ve Sırderya'da birer olmak üzere ülkenin dört büyük barajı vardır.

Ülkede tam anlamıyla karasal iklim hakimdir. Bu nedenle çok soğuk kışlar ve çok sıcak yazlar yaşanmaktadır. Kuraklık süresi ve sıcaklık farkları büyüktür. Yazın ortalama hava sıcaklığı kuzey bölgelerinde 20°C, güney bölgelerinde ise 30°C'dir. Kışın ortalama hava sıcaklığı ise kuzey bölgelerinde -20 ila -22°C, güney bölgelerinde -4 ila -8 °C'dir. Astana'daki ortalama sıcaklıklar kışın -18°C, yazın 20°C'dir. Almatı'daki ortalama sıcaklıklar ise kışın -8°C, yazın 22°C olmaktadır. Yıllık metrekareye düşen yağış miktarı ortalama 250-350 mm³tür.

Kazakistan'da tabii bitki örtüsü kuzeyden güneye gittikçe farklılaşmaktadır. Kuzeydeki küçük orman ve ağaçlıklarla kaplı bozkır sahası güneye inildikçe çöle dönüşmektedir. Irmak boyları ağaçlık ve çalılıktır. Kumluk alanlarda saksavul ağaçları ve çalı türünden ılgınlar bulunmaktadır. Altay ve Tanrı Dağları ise çam ağaçları ile kaplıdır. Ülkenin en yüksek noktası 6 994 metre yükseklikle Tanrı Dağları'ndaki (Tien Şan) Han Tengri zirvesidir. En alçak yeri ise -132 metreyle Batı Kazakistan'daki Karakiya Çukuru'dur. Kazakistan'ın %7'sini ormanlar, %4'ünü dağlar, %26'sını ekilebilir alanlar, %23'ünü bozkır ve %40'ını çöl görünümlü topraklar oluşturmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Kazakistan Cumhuriyeti, 16 Aralık 1991 tarihinde Sovyetler Birliği'nden bağımsızlığını kazanmasından bu yana 2019 yılı mart ayına kadar Nur Sultan Nazarbayev başkanlığında yönetilmiştir. Yönetimsel alanlarda Cumhurbaşkanı tarafından yapılan düzenlemeler, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Bakanlık yenilemeleri ile gerçekleştirilmektedir. Nur Sultan Nazarbayev, ülkede günümüzdeki politik istikrarın ana unsuru konumundadır. Özellikle 1995 yılından itibaren Nazarbayev'in Kazakistan'ın politik yapısı üzerindeki etkisi giderek artmıştır. Bunda, 1995 yılında gerçekleştirilen iki referandum etkili olmuş, söz konusu referandumlar neticesinde 30 Ağustos 1995 tarihinde Cumhurbaşkanının yetkilerini genişleten ülkenin bağımsızlık sonrasındaki ikinci Anayasası kabul edilmiştir. Bu Anayasaya göre Kazakistan Cumhuriyeti demokratik, laik bir hukuk devletidir. 1998 yılı Kasım ayında parlamento Cumhurbaşkanı'nın gücünü artıran bir dizi karar almıştır. Buna göre Cumhurbaşkanlığında azami yaş sınırı ve en fazla iki dönem sınırı kaldırılmış; Cumhurbaşkanlığının bir dönemlik süresi beş yıldan yedi yıla çıkartılmıştır. Cumhurbaşkanına 27 Ekim 2000 tarihinde dokunulmazlık hakkı tanınmıştır. Ülkenin başkentinin Almatı'dan Astana'ya taşınması kararı 1994 yılında Nur Sultan Nazarbayev tarafından alınmış olup, taşınma 10 Aralık 1997'de tamamlanmıştır. Tüm kurumların Almatı'dan Astana'ya taşınması ise 1998 yılında tamamlanmıştır. Taşınma kararı devlet bütçesini etkilemeye devam etmektedir. 2005 yılında 1995 Anayasasında yapılan değişikliklerle Nur Sultan Nazarbayev'in görev süresi üzerindeki tüm kısıtlar kaldırılmıştır. Nazarbayev'in 2019 yılı mart ayında istifa etmesinin ardından 9 Haziran 2019 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimini Kasım Jomart Tokayev kazanmış ve 12 Haziran 2019 tarihinde yemin ederek görevine başlamıştır.

Yasama organı parlamento ve senatodur. Kırk yedi üyeli senatonun otuz iki üyesi altı yıllığına seçilmektedir. Geri kalan on beş üye ise Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Parlamento ise yüz yedi üyeden oluşmakta, doksan sekizi seçilmektedir. Geri kalan dokuz koltuk ise ülkedeki etnik azınlıkları temsil eden Kazakistan Halkları Asamblesine ayrılmıştır

Ülke, içinde Almatı'nın da yer aldığı bazı seçilmiş şehirler için ayrı yönetim yapılarına sahip 14 idari bölgeye (eyalet) bölünmüştür. Yerel hükümet bütçesi yerel meclis tarafından onaylanmaktadır. Bölgesel temsilcilerin görev süresi beş yıldır. Bölgesel yönetimin (Akimat-Valilik) idarecisi olan Valiler, Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Bölgesel hükümetlere sınırlı özerklik tanınmıştır. Ancak, Almatı'nın istisnai olarak kapsamlı otoritesi bulunmaktadır.

Ülkedeki Eyaletler: Akmola, Aktöbe, Almatı, Atıray, Batı Kazakistan, Doğu Kazakistan, Güney Kazakistan, Jambul, Karagandı, Kızılorda, Kostanay, Kuzey Kazakistan'dır.

Nüfus ve İstihdam

2023 yılında 20 milyon kişi ile dünyada 61. sırada yer alan Kazakistan nüfusunun 2029 yılında 21 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. Yüzölçümü açısından dünyanın 9., eski Sovyetler Birliği'nin 2. en büyük ülkesidir. Nüfusun çoğunluğu, ülkenin kuzey ve güney doğusunda yaşamaktadır. Ülkenin orta ve batı kısımlarında nüfus seyrek. Ülkede nüfus yoğunluğunun önemli derecede düşük olmasının başlıca nedeni ülkeden dışarıya olan göçlerdir. Doğal nüfus artış hızı, dışarıya olan göçe yetişememektedir. 1989-1999 yılları arasında 1,5 milyon kişi Kazakistan dışına göç etmiştir. Bunların çoğu, Rusya'ya göç eden etnik Ruslardır; etnik Alman nüfusunun da yarısı Almanya'ya gitmiştir. 2000 yılından bu yana gerçekleşen güçlü ekonomik büyüme ülkeden göç eğilimini tersine çevirmiş ve 2004 yılında net göç ilk kez pozitif dönüştürmüştür.

Göçe rağmen ülkede halen geniş bir Rus azınlık bulunmaktadır. Bağımsızlık sonrasında Ruslar kamudaki önemli görevlerden uzaklaştırılmıştır. Kazaklaştırma Programı kapsamındaki bu uygulama kamuda vasıflı işgücü kaybına neden olmuştur. Günümüzde bu uygulama yumuşatılmıştır.

60 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı düşük düzeydedir. Nüfusun yalnızca yaklaşık %8,43'ü 65 yaş ve üzerindedir. Ülkedeki fakirlik son yıllarda GSYİH'daki hızlı artış eğilimi ile birlikte önemli ölçüde düşüş göstermiştir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Kazakistan, petrol ve doğal gaz rezervleri yönünden zengindir. Ülkenin petrol rezervleri doğal gaz rezervlerine göre daha fazladır. Kazakistan eski Sovyet Cumhuriyetleri içinde Rusya'dan sonra ikinci büyük petrol üreticisidir. Ülke ekonomisi büyük ölçüde petrol ihracatı gelirlerine dayalıdır.

British Petroleum (BP) tarafından yayımlanan Statistical Review of World Energy isimli süreli yayının tahminlerine göre ülkenin toplam petrol rezervi 39,8 milyar varil civarındadır. Bu rakam, toplam dünya rezervinin %2,9'unu oluşturmaktadır. Ülkenin rezerv seviyesi Hazar Denizi'ndeki yeni bulunan rezervler ile birlikte giderek artış göstermektedir.

Kazakistan'ın doğal gaz rezervi ise dünya toplam rezervinin %1'ini oluşturmakta olup, toplam 1,8 trilyon metreküpe tekabül etmektedir. Ayrıca, ülke dünya kömür rezervinin de %3,9'una (33,6 milyar ton) sahiptir. Kazakistan altın rezervleri bakımından da zengin bir ülkedir.

Ülkenin Vasilkovskoye madeninde yaklaşık 370 ton altın rezervi bulunmaktadır. Ayrıca zengin demir filizi, bakır, krom, kurşun, wolfram, tungsten ve çinko yatakları da bulunmaktadır.

Kazakistan, Sovyetler Birliği döneminden kalan iki ciddi çevre problemi ile karşı karşıyadır. Bunlardan birisi, doğu sınırına yakın Semipalatinsk bölgesinin Sovyetler Birliği döneminde nükleer deneme alanı olmasından kaynaklanan radyoaktivite sorunudur. Bölgede kansere yakalanma oranı ortalamanın üzerinde olmamakla birlikte, radyoaktivitenin insan sağlığı ve çevre üzerinde uzun dönem etkileri hala belirsizdir. İkinci bir sorun da, Kazakistan'ın kıyısı olduğu Aral Gölü'nün Siriderya ve Amuderya nehirlerinin Orta Asya'daki pamuk üretimi nedeniyle aşırı kullanımı dolayısıyla kurumakta olmasıdır. Kalan su da böcek ilaçları ve gübre atıkları ile kirlenmekte olduğu için, bölge nüfusu ve tarımsal kullanım açısından çok önemli sorunlar doğmaktadır. Bu sorunlar ülkede balıkçılığın sona ermesine ve su temini zorluklarının yaşanmasına neden olmuştur. Aral Denizi'nin kurutulması, Vozrozhdensky adasının bir yarımada haline gelmesine neden olmuştur.

Ancak Sovyet döneminde biyolojik test bölgesi olan adanın, yarımada haline gelmesi ile çeşitli salgın hastalıkların yayılması tehlikesi oluşmuştur.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	225,53	263,37	292,55	306,63	325,47	347,57	366,78	387,09
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	3,3	5,1	3,5	4,6	3,5	3,6	2,3	3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	11 486	13 261	14 570	15 112	15 874	16 784	17 536	18 324
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	15	14,6	8,6	7,2	6,3	5,4	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	3,1	-3,3	-1,5	-2,7	-3,1	-3,2	-3,6	-3,4
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	23,5	22,8	24,8	27,6	30	32	34,4	36,6

Kaynak: IMF

*: Tahmin

Kazakistan ekonomisinin temel yapısını ham petrol ile madencilik endüstrisi ve doğalgaz ihracatı oluşturmaktadır. Petrol ve gazdan elde edilen gelir, GSYİH'nın üçte birinden fazlasını oluşturmaktadır. Petrol dışı sektörün gelişimi ise yavaştır.

Ülkede ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve bir sanayi altyapısının oluşturulması amacıyla çeşitli politikalar uygulanmaktadır. Kazakistan Cumhuriyeti'nin eski Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in öncülük ettiği "Nurlu Yol Ekonomi Programı" ile belirlediği uzun soluklu yol haritası çerçevesinde Kazakistan yer altı kaynaklarının ihracatına dayalı ekonomik model yerine sanayileşmesinde çeşitlendirmeyi hedeflemektedir. Kazakistan'da başta enerji ve tarım ürünlerinin işlenmesi olmak üzere çeşitli sanayi alanlarında yeni yatırımlarının önü açılmaya çalışılmaktadır. Son yıllarda sektörel bazda hizmet, inşaat ve eğitim faaliyetleri ile imalat sanayiinde artış gözlenmektedir.

Sektörel çeşitliliğin sağlanması ve yer altı kaynaklarına dayanan iktisadi yapının dönüştürülerek sanayi üretiminin geliştirilmesini teminen, Özel Ekonomik Bölgeler kapsamında sağlanan teşvikler yoluyla ülkeye doğrudan yabancı sermaye çekilmeye çalışılmaktadır. Ülkede halihazırda 14 Özel Ekonomik Bölge bulunmakta olup, yatırımcı firmalara çeşitli vergi muafiyetleri, uygun faizli kredi tahsisleri başta olmak üzere çeşitli teşvikler sağlanmaktadır.

Petrol sektörü ile ivme kazanan ekonomik büyümenin etkileri başta hizmet sektörü olmak üzere diğer sektörler de yansımıştır. Hizmet sektörü ülkede en fazla istihdam sağlayan sektör konumundadır.

Hükümetin temel kısa vadeli politika önceliği makroekonomik istikrarı sağlamaktır. Buna ek olarak hükümet, devlete ait varlıkları özelleştirmeyi amaçlayan geniş çaplı bir reform programı başlatmıştır.

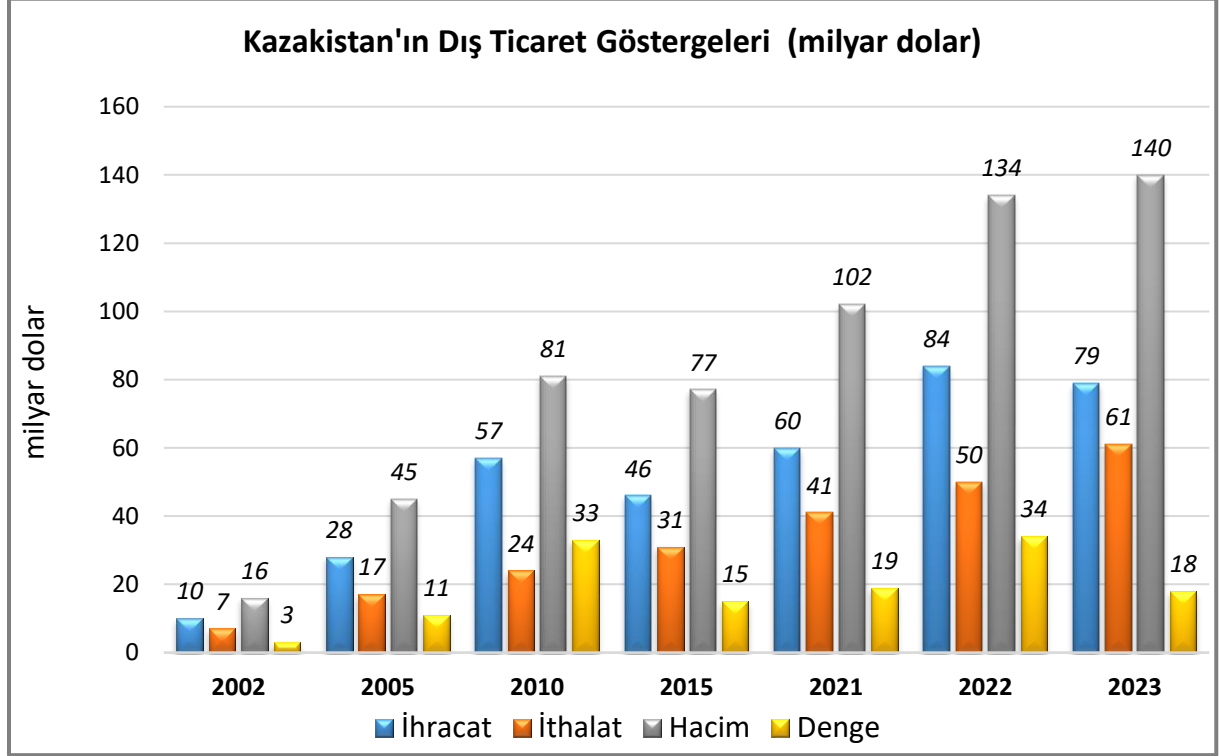
Ülkenin büyük devlet servet fonu ve uluslararası tahvil piyasalarına makul erişimi, elverişli finansman koşulları sağlayarak Kazakistan'ı Orta Asya'daki bölgesel emsallerine göre avantajlı hale getirmektedir.

Kazakistan ekonomisi, koronavirüs salgınının ardından GSYİH %4 üzerinde büyüyerek kendini toparlamıştır. 2022 yılında ise büyüme %3,3 olmuştur. 2023 yılında ise GSYİH %5,1 oranında büyümüştür. Kazakistan'ın 2024 yılında da daha istikrarlı büyüme sergileyeceği yönünde beklenti mevcuttur. Diğer taraftan, 2023 yılında Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ortaya koyduğu olumsuz etkileri geride bırakan büyümenin, beklenenden düşük petrol üretimi nedeniyle 2024 yılında yıllık bazda %3,5 oranında yavaşlaması beklenmektedir. Büyümenin, giderek belirsizleşen jeopolitik ve makroekonomik ortamdan dolayı değişken olacağı düşünülmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Kazakistan sahip olduğu üretim yapısı itibarı ile daha ziyade ham madde ve yarı mamul ihracatçısı bir ülkedir. İhracatın yaklaşık yarısını petrol ve petrol ürünleri oluşturmaktadır. Tüketim malları ihracatı çok sınırlı düzeydedir.

Kazakistan ihracatı, 2023 yılında 79 milyar dolar olmuştur. Ülkenin ihracat yaptığı başlıca ülkeler; İtalya, Çin, Rusya, Hollanda ve Türkiye'dir. Ülkenin ihracatında Türkiye %5 pay ile 5. sıradadır.

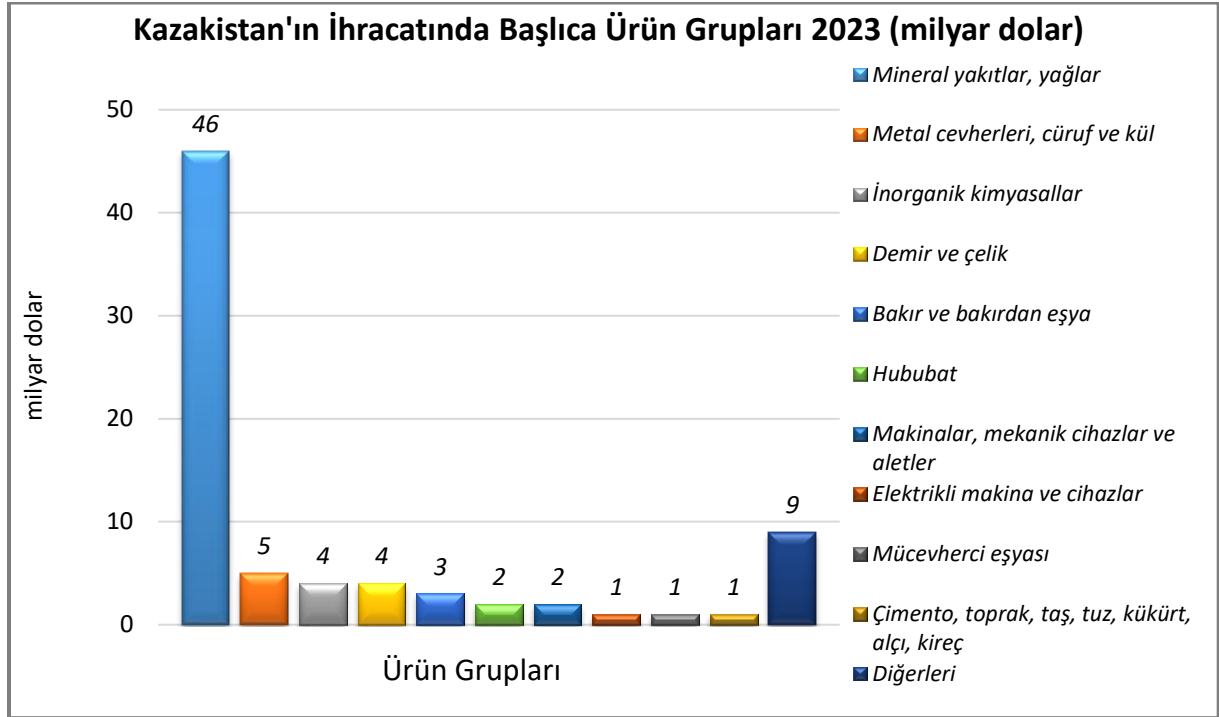
Ülkenin 2023 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler: ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar); radyoaktif kimyasal elementler ve radyoaktif izotoplar ve bunların bileşikleri, karışımları, artıkları; rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham); bakır cevherleri ve konsantreleri ve ferro alyajlardır.

İthalatı ise 2023 yılında 61 milyar dolar olmuştur. Ülkenin ithalat yaptığı başlıca ülkeler; Çin, Rusya, Gambiya, ABD ve G. Kore'dir. Ülkenin ithalatında Türkiye %3 pay ile 6. sıradadır.

2023 yılında ithal ettiği başlıca ürünler: otomobiller; telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar; karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil); tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) ve karayolu taşıtları için aksam ve parçalarıdır.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

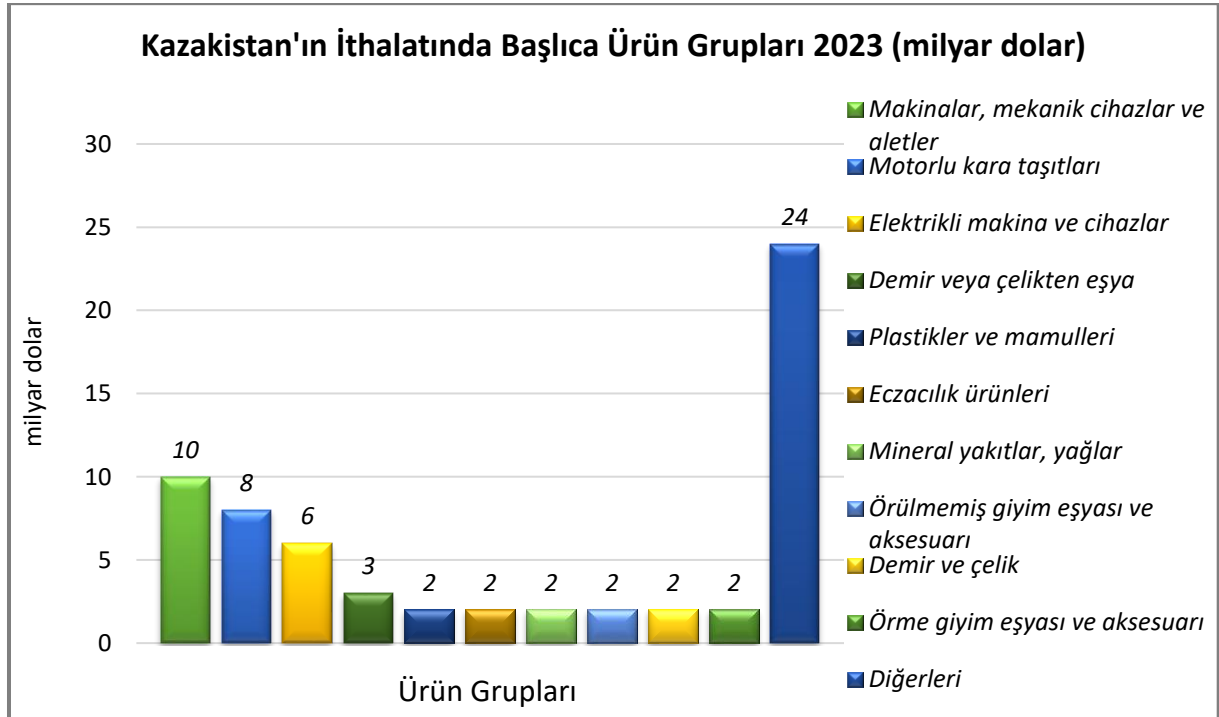
İhracat

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

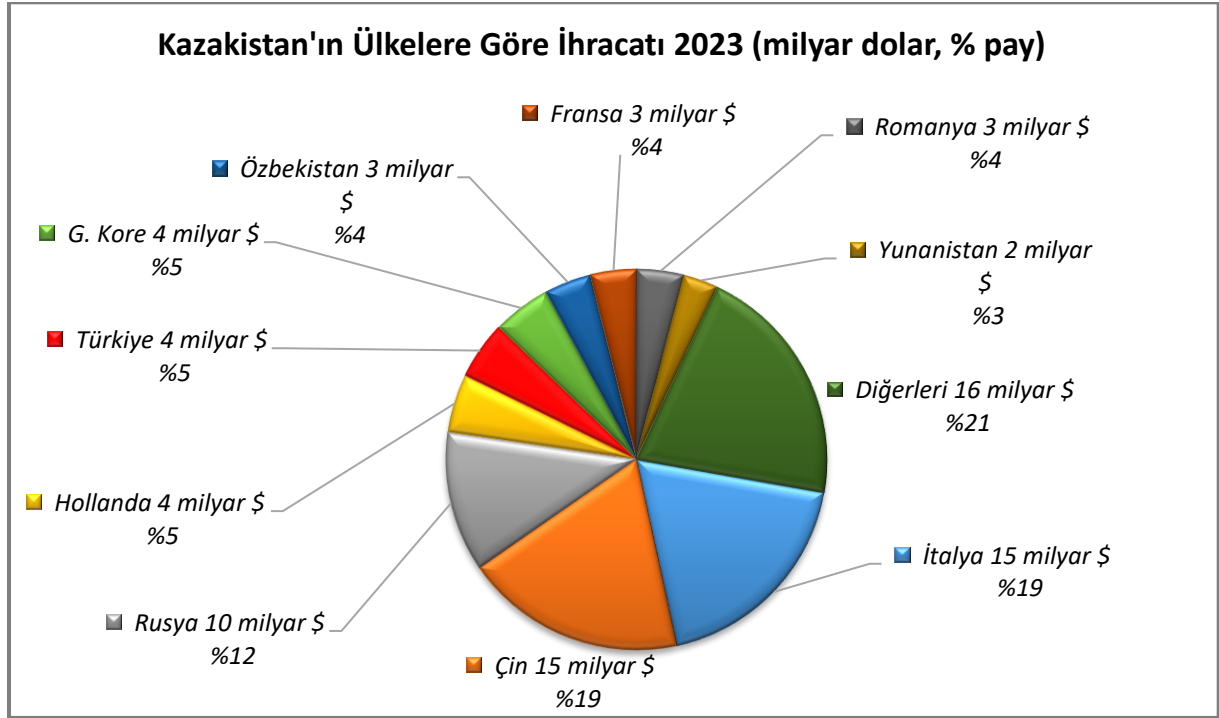

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

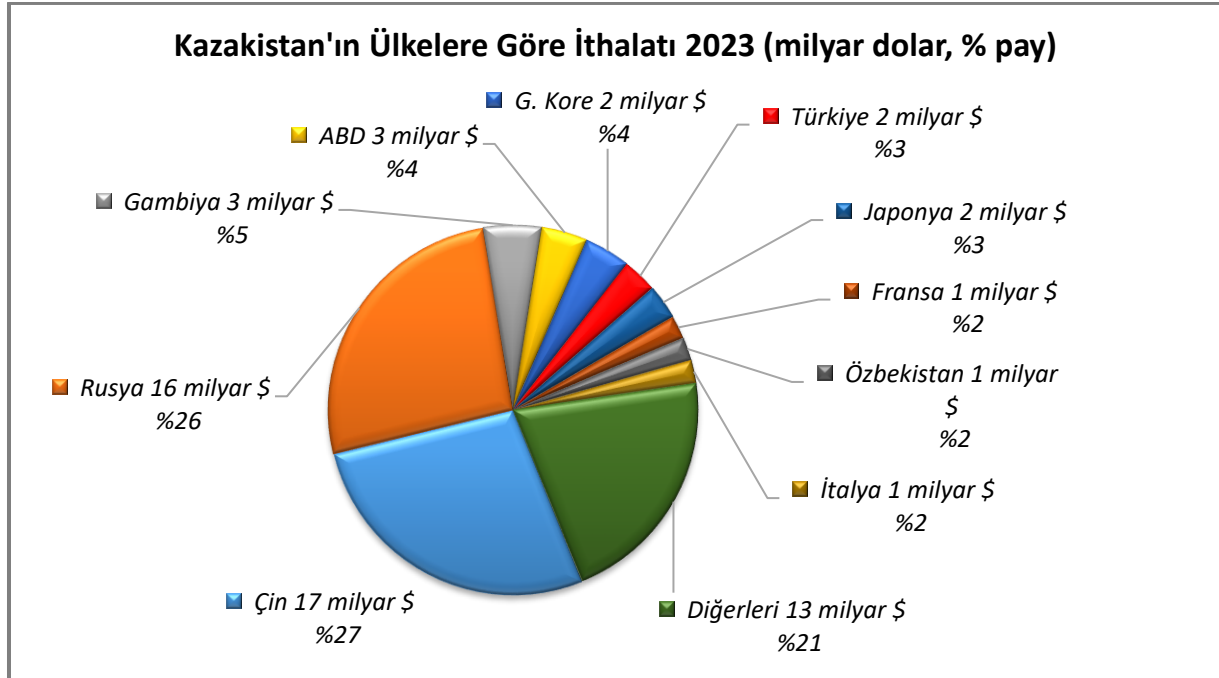
İhracat

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Kazakistan, bağımsızlıktan bu yana doğrudan yabancı yatırım çekmekte başarılı olmuştur. Ülke, Orta Asya'daki toplam doğrudan yabancı yatırımların %80'den fazlasını çekmiştir. Doğrudan yabancı yatırım artışı başta Kaşagan yatakları olmak üzere hidrokarbon alanlarındaki gelişmeler sayesinde olmuştur.

Kazakistan, 2024 yılında yaklaşık tahmini 5 milyar dolar doğrudan yabancı yatırım çekmiştir. 2024 yılında toplam yabancı sermaye stoğu yaklaşık 179 milyar dolara ulaşmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	5 437,40	5 034,00	5 232,00	4 999,00	5 023,00	6 812,00	6 812,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	2,09	1,80	1,80	1,60	1,50	2,00	1,80
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	174 268,00	179 302,00	184 534,00	189 533,00	194 556,00	201 368,00	208 180,00
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	- 2 994,00	- 2 656,00	- 1 590,00	- 1 988,00	- 2 035,00	- 2 888,00	- 2 888,00
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	34 018,40	36 674,00	38 264,00	40 252,00	42 287,00	45 175,00	48 063,00

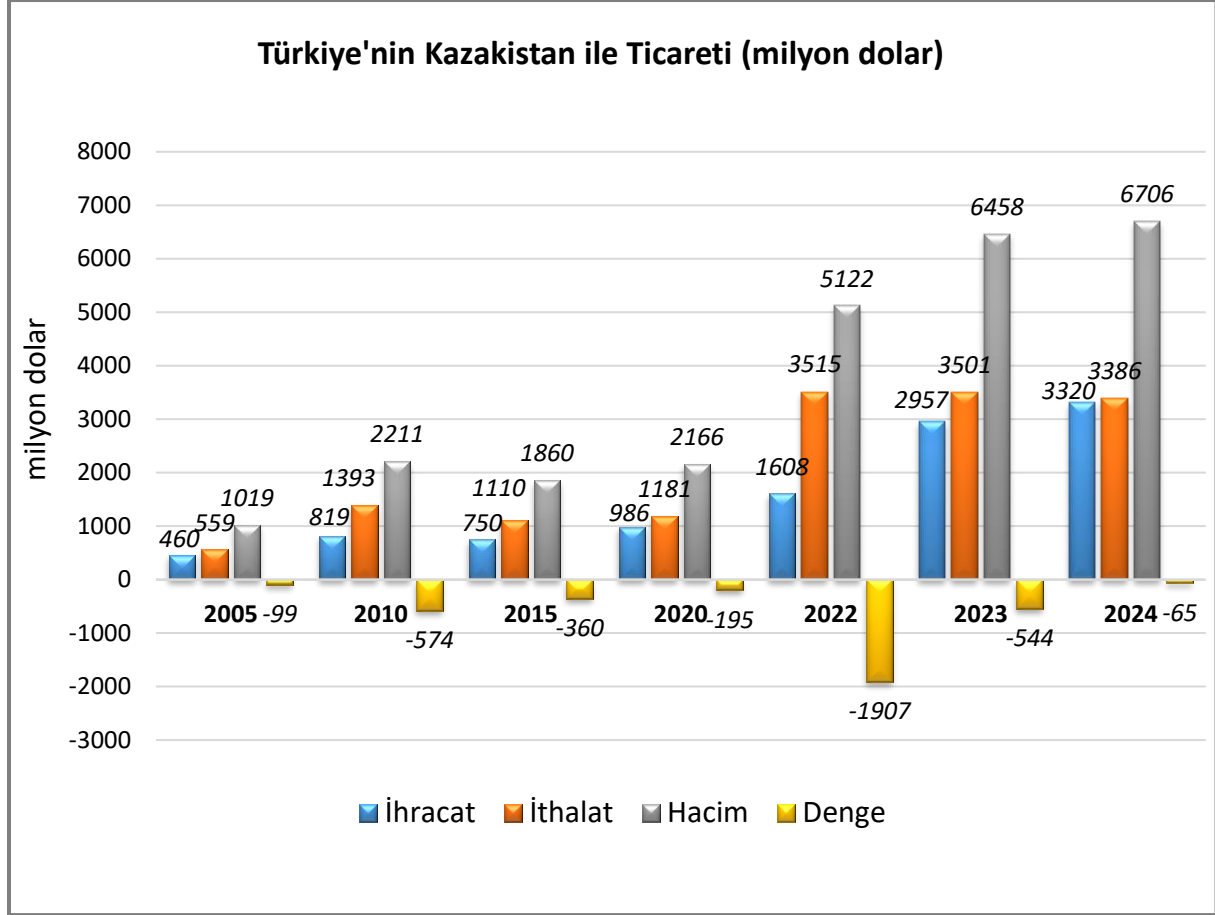
Kaynak: EIU

*: Tahmin

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Kazakistan Dış Ticareti

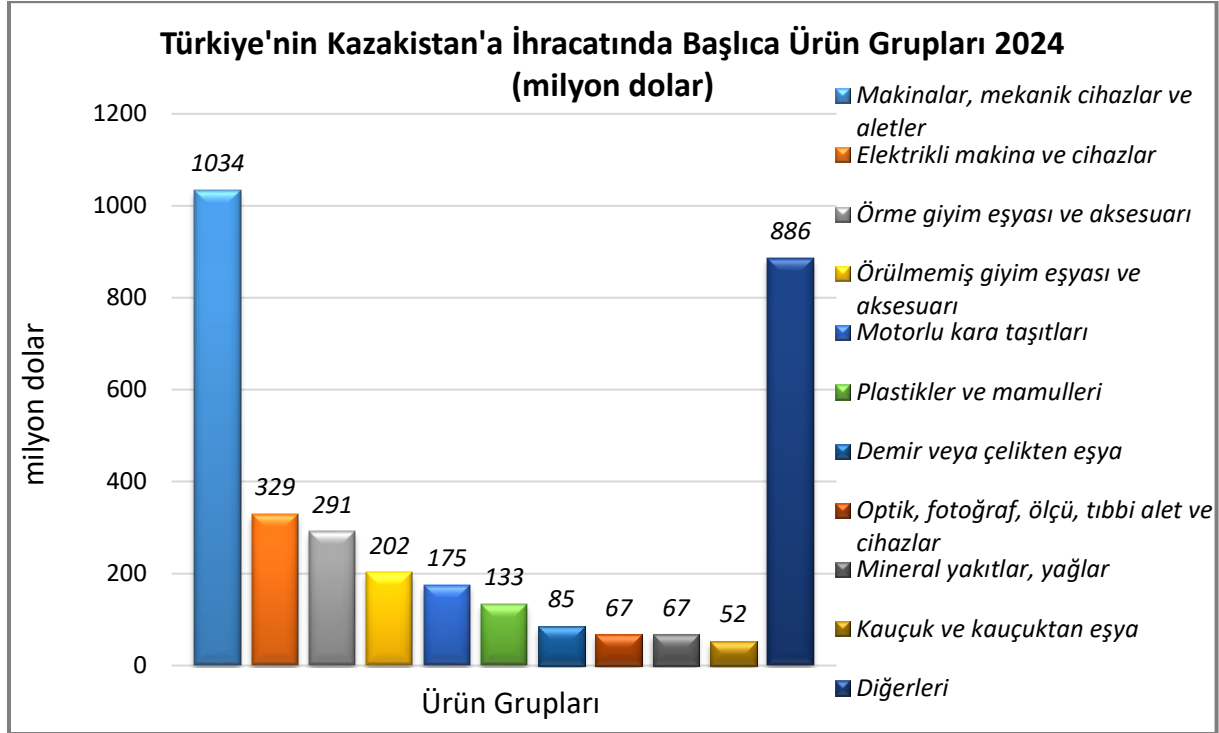

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

2024 yılında ülkeye ihracatımız 3,3 milyar dolar olmuştur. İhraç ettiğimiz başlıca ürünler sırasıyla karayolu taşıtları için aksam ve parçalar; santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya artırılmasına mahsus makina ve cihazlar; tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme); kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme); petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlardır.

2024 yılında ülkeden ithalatımız 3,4 milyar dolardır. İthal ettiğimiz başlıca ürünler ise rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham); petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; işlenmemiş alüminyum; taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar; petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlardır.

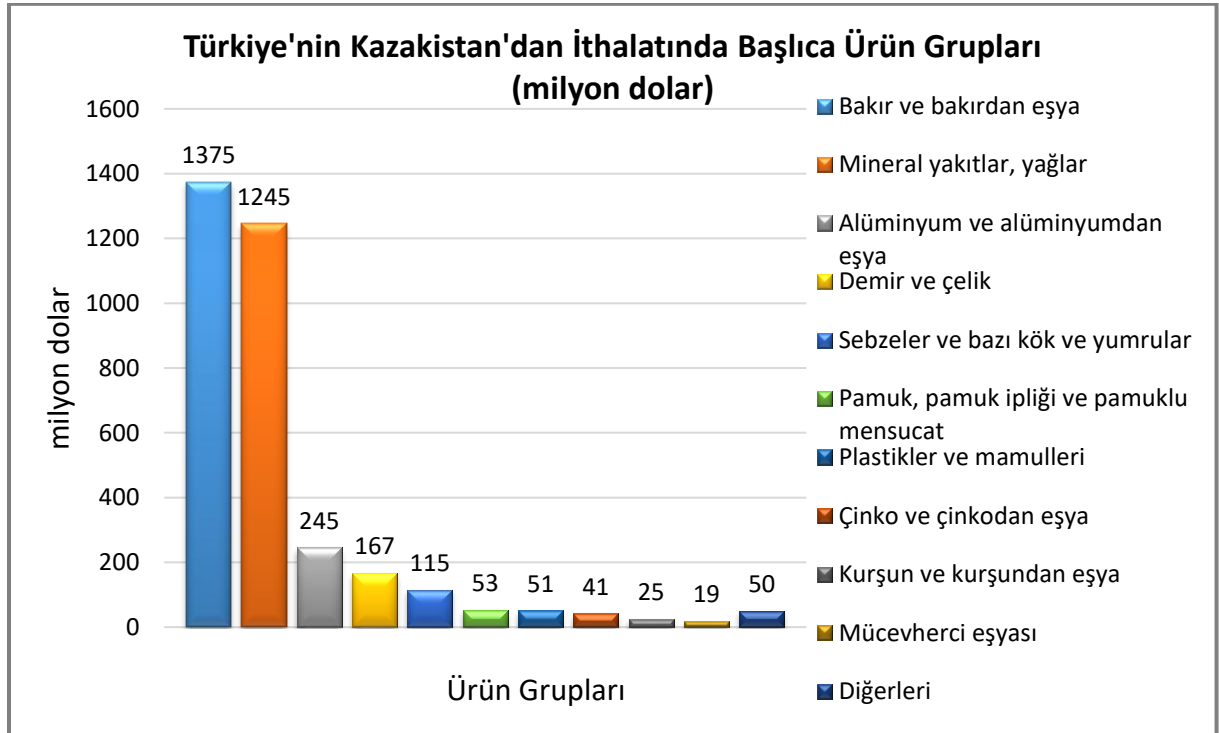
Türkiye'nin Kazakistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Kazakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Kazakistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			60 321 024	84 391 615	78 735 591	100	-6,7
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	31 089 837	46 919 552	42 314 945	53,7	-9,8
2.	2844	Radioaktif kimyasal elementler ve radioaktif izotoplar ve bunların bileşikleri, karışımları, artıkları	1 764 910	2 641 656	3 448 958	4,4	30,6
3.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	3 260 870	3 746 967	3 189 281	4,1	-14,9
4.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	1 606 797	2 366 253	3 068 323	3,9	29,7
5.	7202	Ferro alyajlar	2 279 980	3 230 573	2 330 023	3	-27,9
6.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 106 556	2 191 104	2 057 653	2,6	-6,1
7.	1001	Buğday ve mahlut	1 425 570	1 920 362	1 852 686	2,4	-3,5
8.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	913 841	1 500 128	1 088 233	1,4	-27,5
9.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	1 603 899	713 297	791 976	1	11
10.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	497 356	946 457	707 532	0,9	-25,2
11.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	745 225	660 343	642 911	0,8	-2,6
12.	7901	İşlenmemiş çinko	734 411	833 958	603 338	0,8	-27,7
13.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	926 262	811 706	586 388	0,7	-27,8
14.	1101	Buğday unu	440 904	753 017	579 673	0,7	-23
15.	7601	İşlenmemiş alüminyum	682 046	717 477	460 827	0,6	-35,8

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

EK-2: Kazakistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			41 415 435	50 043 643	61 160 501	100	22,2
1.	8703	Otomobiller	1 338 807	1 816 719	3 057 785	5	68,3
2.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1 110 944	1 513 436	1 810 454	3	19,6
3.	8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	517 117	1 054 093	1 596 187	2,6	51,4
4.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 093 839	1 368 386	1 430 344	2,3	4,5
5.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	557 028	765 563	1 139 587	1,9	48,9
6.	8802	Helikopterler, uçaklar vb.; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	475 515	854 748	1 040 283	1,7	21,7
7.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1 670 964	1 206 482	970 407	1,6	-19,6
8.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	555 756	786 866	910 136	1,5	15,7
9.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	281 519	419 576	700 547	1,1	67
10.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	390 471	528 321	648 746	1,1	22,8
11.	8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	211 251	434 164	637 648	1	46,9
12.	8701	Traktörler	199 843	360 797	608 879	1	68,8
13.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	339 772	354 906	607 107	1	71,1
14.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	79 876	249 866	521 749	0,9	108,8
15.	6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb. ve bunların aksamı	23 234	69 898	498 526	0,8	613,2

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

EK-3: Kazakistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		60 321 024	84 391 615	78 735 591	100	-6,7
1.	İtalya	8 889 096	13 854 361	14 835 274	18,8	7,1
2.	Çin	9 772 506	13 164 638	14 758 685	18,7	12,1
3.	Rusya	7 018 746	8 780 725	9 788 231	12,4	11,5
4.	Hollanda	4 384 191	5 483 410	4 057 549	5,2	- 26
5.	Türkiye	2 964 666	4 751 169	3 969 147	5	-16,5
6.	G. Kore	1 877 227	4 546 095	3 812 799	4,8	-16,1
7.	Özbekistan	2 776 871	3 692 752	3 144 275	4	-14,9
8.	Fransa	2 394 660	3 071 435	2 949 673	3,7	- 4
9.	Romanya	1 521 128	2 512 756	2 767 116	3,5	10,1
10.	Yunanistan	1 321 596	1 608 853	2 218 336	2,8	37,9
11.	Singapur	1 116 291	1 873 287	1 700 319	2,2	-9,2
12.	ABD	872 152	1 152 421	1 509 870	1,9	31
13.	İspanya	1 633 865	2 322 368	1 485 486	1,9	- 36
14.	Kırgızistan	674 755	745 308	1 076 710	1,4	44,5
15.	İsviçre	1 078 054	1 101 750	870 953	1,1	-20,9

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

EK-4: Kazakistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		41 415 435	50 043 643	61 160 501	100	22,2
1.	Çin	8 228 457	10 981 200	16 772 250	27,4	52,7
2.	Rusya	17 605 534	17 342 678	16 192 157	26,5	-6,6
3.	Gambiya	0	0	2 909 664	4,8	0
4.	ABD	1 361 591	1 909 227	2 556 763	4,2	33,9
5.	G. Kore	766 108	1 573 491	2 208 510	3,6	40,4
6.	Türkiye	1 146 382	1 595 359	2 040 951	3,3	27,9
7.	Japonya	559 854	1 131 790	1 604 319	2,6	41,8
8.	Fransa	664 802	914 950	1 296 333	2,1	41,7
9.	Özbekistan	1 057 043	1 282 868	1 291 094	2,1	0,6
10.	İtalya	786 790	1 055 541	1 239 487	2	17,4
11.	Vietnam	345 174	400 134	799 047	1,3	99,7
12.	Beyaz Rusya	780 733	860 145	756 703	1,2	- 12
13.	Polonya	371 299	587 473	698 795	1,1	18,9
14.	Hindistan	377 839	562 811	580 648	0,9	3,2
15.	İspanya	195 004	269 959	521 756	0,9	93,3

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Kazakistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (% 2023-2024)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 607 585	2 956 887	3 320 400	100	12,3
1.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	24 427	72 566	99 448	3	37
2.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	15 312	58 615	75 456	2,3	28,7
3.	6109	Tiörtler, fanıllar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	30 228	51 826	69 372	2,1	33,9
4.	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	38 824	47 634	67 792	2	42,3
5.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	33 661	46 840	65 931	2	40,8
6.	8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	12 311	48 446	63 939	1,9	32
7.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort	30 763	51 398	62 174	1,9	21
8.	8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	7 747	39 736	61 894	1,9	55,8
9.	8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları vb.	5 469	34 778	61 323	1,8	76,3
10.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.	26 560	51 235	58 734	1,8	14,6
11.	8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	3 007	26 921	51 548	1,6	91,5
12.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb.	20 912	40 349	49 198	1,5	21,9
13.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	47 257	44 493	41 881	1,3	-5,9
14.	8502	Jeneratörler	20 571	23 649	41 660	1,3	76,2
15.	8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	16 012	28 107	41 464	1,2	47,5

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Kazakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (% 2023-2024)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 514 907	3 501 132	3 385 573	100	-3,3
1.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	1 287 982	1 257 884	1 371 881	40,5	9,1
2.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 042 553	1 007 824	934 527	27,6	-7,3
3.	7601	İşlenmemiş alüminyum	101 116	464 619	243 796	7,2	-47,5
4.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	173 849	42 696	181 876	5,4	326
5.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	191 735	154 897	128 195	3,8	-17,2
6.	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	49 899	87 268	115 310	3,4	32,1
7.	7201	Dökme demir (pik demir) ve aynalı demir (kütle, külçe, blok veya diğer ilk şekillerde)	27	9 749	101 355	3	939,6
8.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	14 974	41 264	51 926	1,5	25,8
9.	3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	0	14 401	49 707	1,5	245,2
10.	7901	İşlenmemiş çinko	219 330	134 728	40 538	1,2	-69,9
11.	7202	Ferro alyajlar	33 622	30 034	26 260	0,8	-12,6
12.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşin (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	0	4 751	26 147	0,8	450,3
13.	7801	İşlenmemiş kurşun	84 385	76 174	25 115	0,7	-67
14.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	189 249	61 575	18 482	0,5	-70
15.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	0	0	13 068	0,4	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri